

De P. Plautio Pulchro praeter hanc inscriptionem nihil scimus. Filius fuit eius qui monumentum extruxit et cuius sunt tituli n. 3605. 3606, Plautii Silvani consulis a. 752, *triumphalis* dicti et hic (v. 3) et a Suetonio Cl. 26 propter ornamenta triumphalia. Natus videtur esse circa a. p. C. 6, cum quaestor fuerit Ti. Caesaris quintum consulis, id est a. p. C. 31. Comes Drusi, Germanici filii, videtur fuisse ante quaesturam; nam anno 31 iam custodiae in Palatio traditus erat Drusus (Tac. ann. 6, 23), mortuus deinde ibidem a. 33. Drusi, Claudii filii, appellatur avunculus, utpote frater Plautiae Urgulanillae. Inter patricios lectus est anno 48 (Tac. ann. 11, 25). A quibus vicinis lectus sit curator viarum sternendarum, non liquet. Mirum est tale munus in homine tantae nobilitatis; magis mirum id tot verbis in titulo sepulcrali enarrari. Possis suspicari, praesertim cum nullum militare munus suscepit, huic Pulchro aut valetudinem fuisse parum prosperam aut ingenium tardum. Ea ipsa res potest fuisse causa cur ad consulatum non pervenerit. Mortuus est non post annum 54, nempe Claudio nondum inter divos relato. Uxor eius fuit Vibia, Marsi filia, nempe ut videtur eius C. Vibii Marsi, qui fuit consul suffectus a. p. C. 47 (fast. Ant.), legatus Germanici in Syria a. 19 (Tac. ann. 2, 74), proconsul Africæ a. 28 et in sequentibus (Corp. vol. VIII n. 10568), legatus Augusti provinciae Syriae circiter a. 43 (Tac. ann. 11, 40; Iosephus ant. 19, 6, 4. 20, 1, 1), dicta in v. 16 *Pulchri* (uxor). Eadem sine dubio Vibia quod in v. 15 dicitur *Laelia nata*, et nos et alios diu torsit. Henzenus olim (ad Orell. vol. III p. 67) coniecerat scribendum esse *Laeliana*; cui coniecturae obstat consensus eorum qui inscriptionem viderunt. Bormannus videt Vibiam Marsi filiam dici natam *Laelia*, eodem modo quo in titulis sepulcralibus Etruriae, ex vetere Etruscorum consuetudine, ad nomen patris non raro matris nomen adscribitur (cf. huius corp. vol. I n. 1346. 1349. 1351. 1364. 1366. 1368. 1372 al.); id autem non mirum esse, si sumimus (cui coniecturae nihil obstat), Vibium Marsum cum uxore oriundum fuisse ex oppido aliquo Etruriae. Perusiae Vibios floruisse notum est.

3608 in tabula marmorea, quae extat loco antiquo iuxta tabulam n. 3606 a parte intuenti dextra.

TI · PLAVTIO · M · F · ANI
SILVANÓ · AELIANO
PONTIF · SODALI · AV^G

III · VIR · A · A · A · F · F · Q · TI · CAESARIS
5 LEGAT · LEG · V · IN GERMANIA
PR · VRB' LEGAT · ET COMITI · CLAVD
CAESARIS · IN BRITTANNIA · CONSULI
PRO · COS · ASIAE · LEGAT · PRO · PRAET · MOESIAE
IN QVA · PLVRA QVAM CENTVM · MILL
10 EX · NVMERO · TRANSDANUVIANOR
AD · PRAESTANDA · TRIBVTA · CVM · CONIVGIB
AC · LIBERIS · ET · PRINCIPIBVS AVT RÉGIBVS · SVIS
TRÁNSDÚXIT · MÓTVM ORIENTEM SARMATAR
COMPRESSIT · QVAMVIS PARTE MAGNÁ · EXERCITVS sic
15 AD EXPEDITIONEM IN ARMENIAM · MISISSET
IGNÓTOS · ANTE · AVT · INFENSOS · P' · R · RÉGES · SIGNA
RÓMÁNA · ADÓRÁTVROS · IN · RÍPAM · QVAM · TVEBATVR
PERDVXIT · RÉGIBVS · BASTARNÁRV · ET
RHOXOLÁNORVM · FÍLIOS · DÁCORVM · FRÁTRVM sic
20 CAPTOS · AVT · HOSTIBVS · ÉREPTOS · REMÍSIT AB
ALIQVIS · EÓRV · OPSIDES · ACCÉPIT · PER · QVEM · PÁCEM sic
FRÓVINCIAE · ET · CONFIRMAVIT · ET · PRÓTVLIT
SCYTHÁRV · QVOQVÉ · RÉGEM · A CHERRÓNENSI
QVAE · EST · VLTRÁ · BORVSTENEN · OPSIDIÓNE · SVMMÓTO
25 PRIMVS · EX · EA · PRÓVINCIA · MAGNÓ · TRÍTICI · MODO
ANNÓNAM · P · R · ADLEVAVIT · HVNC · LÉGÁTV · IN sic
SENATVS · IN PRAÉFECTVRA · TRIVMPHALIBVS
ORNAMENTÍS · HONÓRAVIT · AVCTÓRE IMP
30 CAESARE · AVGSTO · VESPÁSIANO · VERBIS · EX
ÓRATIÓN · EIVS Q · I · S · S
MOÉSIAE · ITA · PRAÉFVIT · VT · NON · DEBVERIT · IN
ME · DIFFERRI · HONOR · TRIVMPHÁLIVM · EIVS
ORNAMENTÓRV · NISI · QVOD · LÁTIOR · EI
35 CONTIGIT · MORA · TITVLVS · PRAÉFECTO · VRBIS
HVNC · IN · EADEM · PRAÉFECTVRA · VRBIS · IMP · CAESAR
AVG · VESPÁSIANVS · ITERVM · COS · FÉCIT

Recognovi. Hanc descriptam esse a Poggio constat inde quod adiecta legitur ad syllogen urbanam Poggii in exemplis eius syllogae cod. Vat. 9452 f. 37 et Angel. D 4, 18 f. 11' (cf. huius corp. vol. VI praef. p. XXIX n. 81). Praeterea saeculo XV descripserunt Cyriacus apud Petrum Donatum f. 66', cod. Parm. f. 74', cod. Marc. XIV, 124 f. 143, Vat. 6875 f. 69'; Antiquus n. 1 (Hamilt. f. 59, Marucell. f. 2, item apud Beheimium f. 96, sed is desinit in v. 27); Iucundus Ver. f. 134, Magl. f. 109'. Pendent ex Cyriacanis Marcanova Bern. f. 42', Mut. f. 53—54; Felicianus Ver. f. 145, ex quo cod. Redianus f. 125/6; Lilius cod. Helmst. f. 103; Ferrarinus Traiect. f. 97, Paris f. 102, Reg. f. 18 et solos vv. 32 seq. f. 128; Alciatus cod. Feae f. 10'. 11; Choler f. 62'; Sanutus cod. Ver. f. 242; ex Marcanovis Peutinger cod. Aug. 526 f. 116, cod. 527 f. 34, ex hoc rursus Apianus 190, 2. Mox descriptsse videtur Hermolaus Barbarus qui in castigationibus Plinianis (Romae 1492) citat v. 8 (verbum *Moesiae*) ad Plinii lib. V cap. 9 sub lemmate *et iterum Iovis*, item v. 10 ad lib. V cap. 14 s. v. Pareo. Integrum edidit primus Raphael Volaterranus commentariorum

urbanorum (Rom. 1506) lib. XVIII (f. 255'); deinde fortasse de visu, sed exemplo pessimo, Franciscus de Albertinis de mirabilibus urbis Romae (ed. 1510) lib. I (in capite de pontibus) (= Mazochi f. 3'); ex hoc vv. 4—15 repetivit Leander Alberti *descrittione di tutta Italia* ed. Venet. 1551 f. 130'. Ex Iucundo Mazochi f. 175'. Descripserunt deinde Accursius ms. (non una cum reliquis Tiburtiniis, sed cod. O 125 sup. fasc. 54); Leoncini f. 2 'collationatam' a se 'fideliter'; Gaspar Castro apud Metellum Vat. 6040 f. 189; ipse Metellus Vat. 6038 f. 144, 6039 f. 338, ubi dicit descripsisse se anno 1546, item ad Mazochium suum nunc Vaticanum, ubi tamen laudat Alphonsum Castro, idem misit Laelio Taurello, quod exemplum extat in codice nunc bibl. Gissensis n. 946; Pighius cod. Luzac. p. 171; Smetius ms. Neap. p. 188, ed. 79, 1; Anonymus Hispanus Chis. f. 451'; Ligorius Taur. vol. 20 f. 66 et vol. 26 f. 157'; Winghe cod. Brux. 1, 6; is a quo pendet codex Ottobonianus 2970 f. 23'; denique is a quo pendet Romieu f. 148. Pendet ex Smetio ms. Panvinius, qui vv. 4—9. 36. 37 refert fast. ad a. 800, vv. 4—5 Roma p. 602 (inde Ligorius ms. Taur. vol. 15; Iacobinus de gente Caesia p. 280; Lipsius ad Tacit. annal. lib. IIII c. 22); Manutius orth. 718, 2; ex hoc Nicodemus p. 96/7; ex hoc rursus, sed interdum correctam Marzi II p. 164/7. Ex Smetio ed. repetivit Gruter 453, 1. Post editum Gruteri corpus raro quisquam ipsam inscriptionem videtur examinavisse. Pendet sine dubio e Gruteri, sed passim corrupit Kircher Lat. p. 160. 161, ex quo repetivit Bartoli *gli antichi sepolcri* tab. 34. Ex Grut. etiam Cabral et del Re p. 50. Descripsisse videtur Vulpi Lat. 40 p. 341/2. Accurate delineatam edidit Piranesi *le antichità romane* III tab. 14. Ad lapidem etiam de Sanctis *del sepolcro de' Plauzj* tab. II cf. p. 42 seq. Nostro denique saeculo habent Nibby *viaggio* 1 p. 116; Fea fasti (1820) p. CIII; Sebastiani p. 215 (inde Canina *edifizj* V p. 110/1); Garrucci *i segni detti accentti* (1857) p. 37. Orelli n. 750.

Tabula integra est, excepto angulo dextro superiore (vv. 1. 2 fin.), et lectionis certae. Angulum illum pleniorum quam ego post initia saeculi XVI nemo vidit; certe non plura quam *TI·PLAVTIO·M·F* in v. 1, *SILVANO·AELIAN* in v. 2 exhibent qui saeculo XVI descripserunt Accursius, Leoncini (qui ad v. 1 fin. adscripsit 'incisio lapidis'), Metellus (Vat. 6039 f. 338 et ad Taurellum), Gaspar Castro, Pighius, Smetius (ms. Neap.), auctor syllogae Ottoboniana, Romieu. Nullius igitur auctoritatis est quod in editione Smetii v. 1 legitur sic *TI·PLAVTIO·M·F·AN*, praesertim cum et alia non pauca menda in editionem Smetii (sive potius in recensionem corporis Smetiani posteriorem) irrepserint, a quibus exemplum nunc Neapolitanum est immune (ita contra codicem Neapolitanum editio v. 3 exhibet *SODAL pro SODALI*, 6 *CLAVDII*, 7 *BRITANNIA pro BRITTANNIA*, 24 *BORVSTHENEM* pro *BORVSTENEN*); nullius item auctoritatis Ligorii (Taur. 20 et 26) *T·PLAVTIO·M·F·AN*. Multo etiam minus audiendi sunt auctores recentiores, pendentes in hac re omnes ex Smetio sive potius Gruteri (qui v. 1 fin. Smetiano AN substituerat A·N; Gruteri ed. 2 rursus AN sine puncto), ut Kircherus, qui edidit *TI·PLAVTIO·M·F·A...*, omissa N fracta, quam typis suis exprimere non potuit, vel Garruccius, qui habet *TI·PLAVTIO·M·F·AN*. Verum cum ex quatuor auctoribus primariis qui saeculo XV hanc inscriptionem referunt, certe duo¹⁾, Antiquus et Iucundus, exhibeant in v. 1 *TI·PLAVTIO·M·F·AN* (*FANI* sine puncto Antiquus in cod. Maruc. et apud Beheim), Cyriacus aut id ipsum exhibuerit aut *TI·PLAVTIO·M·F·A·N* (A·N cod. Parm., item Donatus, sed is correxit in ANI; ANI codd. Marcian. et Vat.; contra rursus A·N Marcanova)²⁾, omnes exhibeant in v. 2 *AELIANO*, vix dubitari potest quin olim in finibus vv. 1 et 2 extiterint ea quae supra exhibent litteris inclinati (nam A·N, quod possis praferre lectioni supra receptae, per partem Cyriacanorum auctorum nequaquam satis defenditur contra auctores Cyriaco non inferiores Antiquum et Iucundum; atque etiam ANI habere quo se defendat, infra p. 394 videbimus). Periisse autem crediderim hoc frustulum' eodem tempore quo periit inscriptio iuxta posita n. 3607. — Reliqua varia lectio abici potuit, cum totus titulus sit lectionis certae, nisi quod vv. 9—15 paulum corrosi sint, ita ut de punctis ibi non semper constet. — Errorum a priorum descriptorum plerisque in hac inscriptione describenda commissorum causa fuit non solum longitudo inscriptionis, sed etiam quod ipsa passim mendose scripta est, de qua re infra plura dicam; nec sane succensendum auctóribus antiquioribus, si quis in v. 14 PARTEM MAGNAM substituit ei quod est in lapide PARTE MAGNA vel 26. 27 alterum IN delevit. Ad interpolationem accedit quod in compluribus codicibus Cyriacanis (Parm. et apud Donatum) v. 15 pro IN ARMENIAM MISISSET scribitur IN ARMIS AMISISSET. Ipsius Cyriaci exemplum satis accuratum videtur fuisse³⁾; accuratiora etiam exempla Antiqui⁴⁾, qui etiam (in cod. Marucell.) apices non minus quadraginta septem enotavit, et Iucundi.

Falsi exempli fragmentum (continens vv. 36. 37 distributos in tres versus) Romae in hortis Campanae prope Lateranum vidi de Rossi anno 1852.

1. 2. 3. 4 *Ti. Plautio M. f. <Ani.> | Silvano Aelian<o>, | pontifici, sodali Aug(ustali), | III vir(o) a(er)e a(rgento) a(uro) f(lando)*
5. 6 f(eriundo), q(uaestori) Ti. Caesaris, | legat(o) leg(ionis) V in Germania, | pr(aetori) urb(an)o, legat(o) et comiti Clau-
7. 8 d(ii) | Caesaris in Brittannia, consuli, | proco(n)suli Asiae, legat(o) pro praet(ore) Moesiae, |
9. 10. 11 In qua plura quam centum mill(ia) | ex numero Transdanuvianor(um) | ad praestanda tributa cum coniugib(us) |
12. 13. 14 ac liberis et principibus aut regibus suis | transduxit. Motum orientem Sarmatar(um) | compressit, quamvis parte magna
15. 16 [scr. partem magnam] exercitus | ad expeditionem in Armeniam misisset. | Ignatos ante aut infenos p(ropulo) R/o-
17. 18. 19 man(o) reges signa | Romana adoraturos in ripam, quam tuebatur, | perduxit. Regibus Bastarnarum et | Rhoxolanorum
20. 21 filios, Dacorum fratrum [scr. fratrem vel fratres] | captos aut hostibus ereptos remisit; ab | aliquis eorum opsides
22. 23 accepit; per quem pacem | provinciae et confirmavit et protulit [haec omnino corrupta, cf. infra]; | Scytharum quoque
24. 25 regem [scr. rege] a Cherronensi, | quae est ultra Borustenen, opsidione summoto. | Primus ex ea provincia magno tritici
modo | annonam p(opuli) R(oman) adlevavit.
27. 28. 29 Hunc legatum in | in [dele] Hispaniam ad praefectur(am) urbis remissum | senatus in praefectura triumphalibus | orna-
30. 31 mentis honoravit, auctore imp(eratore) | Caesare Augusto Vespasiano, verbis ex | oratione eius q(uae) i(nfra) s(cripta)
s(unt): |
32. 33. 34 Moesiae ita praefuit, ut non debuerit in | me differri honor triumphalium eius | ornamento; nisi quod latior
35 ei | contigit mora titulus praefecto urbis. |
36. 37 Hunc in eadem praefectura urbis imp. Caesar | Aug(ustus) Vespasianus iterum co(n)s(ulem) fecit.

1) Etiam exemplum adiectum ad syllogen Poggii v. 1 fin. habet ANI, v. 2 *AELIANO*; sed id exemplum num vere sit Poggii nec potius interpolatum ex codicibus Cyriacanis, valde dubito. — Praeterea Albertinius quoque vv. 1. 2 similiter plenos exhibet.

2) Noli suspicari A·N, id est *A(uti) n(epoti)*, mutatum esse in ANI ab interpolatore aliquo qui ita significare voluerit Aniensem tribum, cui Tibur adscriptum fuisse olim plerique putabant et cuius admonere debuit ipse Anio fluvius mausoleum Plautiorum praeterfluens. Nam primum cum omnis interpolatio aliena est tam ab Antiquo, quemad eum cognovi, quam ab Iucundo, tum haec doctior est quam ut omnino cadat in illud saeculum; deinde interpolator ille sine dubio etiam in inscriptionis n. 3606 v. 1 fin. A·N litteras mutasset in ANI; sed in hac et Antiquus et Iucundus, ut et Cyriaci codices omnes, habent A·N.

3) Non recte ait Henzenus huius corp. vol. VI p. XXXIX sub n. 84 vocabulum *VESPASIANVS* in v. 37 esse omissum; omissum quidem id est in codice Vat. 6875, sed reperitur tam apud Donatum quam in cod. Parmensi et apud reliquos exscriptores Cyriaci plerosque.

4) Mendum commune Cyriaco et Antiquo (praeter IN vv. 26. 27 semel tantum positum) est v. 23 *CHERONENSI* pro *CHERRONENSI*; sed noli inde suspicari Antiquum pendere ex Cyriaco vel utrumque ex fonte communi; idem mendum etiam apud multis aliis auctores reperitur ut apud Smetium (tam ms. quam ed.) et Metellum (recte *CHERRONENSI* habent Iucundus Accursius Gaspar Castro Pighius).

De vita Ti. Plautii Silvani Aeliani egit Henzen ann. inst. arch. 1859 p. 9 seq. Et primum videamus, si fieri potest, a quo et quando genitus sit Aelianus. Quaestor cum fuerit Ti. Caesaris, id est non post annum 37, consul primum a. 45 (cf. infra), natus esse videtur aut anno p. C. 12 aut paullo ante; potest igitur per aetatem filius fuisse M. Plautii Silvani consulis anni 752, qui anno p. C. 12 vix fuit quinquagenario maior, frater natu minimus Plautii Silvani praetoris anno p. C. 24 et Plautii Pulchri quaestoris a. 34, sed potest fuisse etiam nepos, filius praetoris anni 24. Illi coniecturae favet praenomen Tiberius; nam ita consul anni 752 filium natu maximum appellavit Marcum nomine suo et patris, alterum Aulum ex nomine avi (n. 3606 v. 9), tertio et quarto dedit nomina aliunde petita Publili (n. 3607) et Tiberii. Sed utrique coniecturae pariter obstat quod consul anni 752 fuit plebeius, hunc Silvanum Aelianum patricium fuisse colligi potest inde quod post quaesturam praetor factus est omissis gradu aedilitatis et tribunatus; nam a patriciis tantum ea aetate hunc honoris gradum esse omissum luculenter demonstravit Mommsenus *Staatsrecht* I² p. 537. Neque eo confugere possumus ut statuamus aut Aelianum aut, si Aelianus non filius fuit consulis anni 752 sed nepos, Aeliani patrem ab imperatore aliquo inter patricios esse adlectum; nam inde ab initiis principatus Augusti (anno 725; cf. Mommsen ad Monum. Aeycr. ed. II p. 34) usque ad censuram Claudii (Tac. ann. 14, 25) numerum patriciorum non esse auctum satis constat. Vide igitur ne Aelianus noster fuerit Silvani consulis anno 752 aut fratri filius aut fratri nepos aut denique sobrinus; potuit anno 725 Silvani qui postea anno 752 consultum adeptus est frater aut frater patruelis eius aetatis et dignitatis esse ut ab Augusto inter patricios adlegeretur. Sed his, ut sunt incerta, omissionis ad certiora progrediamur. Tribus fuit Aelianus, testibus auctoribus qui saeculo XV inscriptionem viderunt, Aniensis, id est eiusdem tribus cuius Cicero significat fuisse A. Plotium, quem supra (ad n. 3605) conieci fuisse Silvani consulis a. 752 avum, et qui huius potest fuisse proavus aut abavus, cf. Cic. pro Plancio 22, 54: *ais prioribus comitiis Anensem a Plotio Pedio, Teretinam a Plancio tibi esse concessam: nunc ab utroque eas avolas ne in angustum venirent. quam convenit nondum cognita populi voluntate hos . . . iacturam suarum tribuum, quo vos adiuvaremini, fecisse; eosdem, cum iam essent experti quid valerent, restrictos et tenaces fuisse?* Sane potuit unus ex candidatis concedere competitori non solum eam tribum ex qua ipse erat sed etiam alias propter qualescumque causas ipsi coniunctas; sed tamen cum Plancius Iuventio concesserit tribum vere suam, nempe Teretinam — fuit enim Plancius, ex municipio Atina (Cic. l. c. 8, 19 sq.), Atinates autem in Teretina suffragium ferebant (huius Corp. vol. X p. 499) —, probabile est tribum a Plotio uni ex competitoribus concessam item fuisse ipsius Plotii tribum. — Sacerdotium habuit Aelianus duplex, pontificatum et Augustalitatem (v. 3); pontificem eum fuisse insuper testatur Tacitus in historia anni 70 (cf. infra). Primos honores vigintiviratum et quaesturam gessit sub Tiberio, deinde fuit legatus legionis quintae Alaudarum, praetor urbanus, omissa aedilitate, ut diximus propterea quod erat patricius, anno fortasse p. C. 42, Claudio comes in legatione Britannica (vv. 6. 7) per annos 43 et 44, consul suffectus anno p. C. 45, teste titulo Pompeiano huius corp. vol. X n. 825 (ubi tamen pro Plautio errore scriptum est Platilius; cf. tessera edita *bull. dell' Inst.* 1865 p. 101 et eph. epigr. 3 p. 204), proconsul Asiae (v. 8) sub Nerone, ut testatur etiam titulus Trallianus editus a Waddingtonio ad Lebas 3,600^a, primis ut videtur eius annis. Longa est inscriptio in enarranda legatione Moesiaca, quam videtur suscepisse vel anno 57 vel etiam antea. Constat enim ex inscriptione huius Corp. vol. III 781 (cum add. p. 1010) Severo et Caracalla imperantibus Tyranos et fuisse sub legato Moesiae et annos numerasse ab anno p. C. 57; unde colligi potest eos hoc ipso

anno a legato aliquo Moesiae imperio populi Romani esse adiectos. Cum autem in huius elogii v. 22 significetur, Plautium Aelianum fines provinciae Moesiae protulisse (certe id videtur dicere voluisse qui elogium dictavit), item ex vv. 23. 24 constet, armorum Romanorum terrorem ab Aeliano ultra Danuvium Borysthenem versus esse ostensum, veri simile videtur, ab Aeliano Tyranos esse in fidem receptos, fuisse igitur eum legatum Moesiae anno 57 (cf. Borghesi opp. 8 p. 427)¹⁾. Quod in vv. 14. 15 Aelianus dicitur magnam partem exercitus ad expeditionem in Armeniam misisse, id probabiliter ab Henzeno refertur ad legionem quintam Macedonicam, quam anno 62 (vel paullo ante) e Moesia in Armeniam esse accitam scimus ex Tacito ann. 15, 6; fieri tamen potest (quod coniecit Borghesius ann. inst. arch. 1839 p. 157 = opp. 4 p. 230) ut illis verbis significetur legio quarta Scythica, quae, cum et ipsa antea fuerit in Moesia, anno autem 62 particeps expeditionis Armeniacae, videtur esse translata esse in Orientem initio principatus Neronis (cf. Tac. ann. 13, 7). Multa in hac parte elogii perverse scripta sunt, quorum pleraque non quadratario debentur sed ei qui elogium dictavit. Vv. 9 seq. si dicere voluit plus centum millia Transdanuviorum adactos esse ut in Romano solo sedes figerent et ita stipendiarios factos, non optime locutus est. Motum Sarmatarum ab Aeliano esse compressum, item pacem honestam sub ipso fuisse cum Rhoxolanis et Dacis qui haec scripsit ita narravit, ut cogitaret has gentes paullo post Aelianum, anno p. C. 69, incursiones in provinciam Romanam fecisse (Tac. hist. 1, 79. 3, 46. 4, 54). Ceterum notabile est, de rebus ab Aeliano in Moesia bene gestis a Tacito in annalibus Neronis ne verbum quidem fieri. V. 14 de parte magna exercitus in Armeniam missa iam supra dictum est; scribendum est aut in v. 14 PARTEM MAGNAM aut in v. 15 MISSA. — 19 ante *Dacorum* cogitatione supplendum est *regi* (vel etiam *regibus*), deinde pro *FRATRVM* scribendum *FRATREM* (vel etiam *FRATRES*). Mira aliorum de Dacis fratribus inventa praetermitto. — 21. 22 corrupti sunt non quadratarii culpa; sententiam videtur in mentem habuisse scriptor hanc: *per quas res et pacem provinciae confirmavit et fines protulit.* V. 23 scribendum est *REGE* pro *REGEM* aut v. 24 *SVMMOVIT* pro *SVMMOTO*. — 25. 26 frumentum ex Moesia Romam missum esse — nam id postea saepius factum esse significat vocabulum *primus* — aliunde compertum non habemus. — Romae fuit Aelianus a. d. XI kal. Iunias a. p. C. 70, teste Tacito hist. 4, 53, et Helvidio Prisco praetori verba sollemnia in lustratione areae Capitolii praeivit ut pontifex. De legatione Hispanica, quae quantum duraverit incertum est — possis adeo suspicari propter verba *hunc legatum in Hispaniam ad praefectur(am) urbis remissum*, Aelianum ne pervenisse quidem in Hispaniam —, et de praefectura urbis aliunde nihil novimus. In verbis ex oratione, qua Vespasianus triumphalia ornamenta ei petivit (vv. 32—35), notanda est insectatio Neronis. Alterum consulatum suscepit Aelianus anno p. C. 74 ipso mense Ianuario aut Idibus aut etiam antea, ut ostendit tessera edita ab Henzeno l. c. ann. inst. 1859 p. 5 (= Corp. I n. 774). Ultra hunc consulatum, quo elogium finitur, ne vita quidem Aeliani multum videtur processisse; certe mortuus est ante Vespasianum, cum is in elogio non appelletur divus. — L. Lamia Plautius Aelianus consul anno 80 (dipl. mil., Corp. III p. 854), dictus etiam L. Aelius Plautius Lamia (act. Arv. anni 80), qua parentela cum Ti. Plautio Silvano Aeliano coniunctus fuerit, incertum est.

¹⁾ Henzenus ann. l. c. p. 15. 16 (cf. eiusdem adnot. ad Borghesii opp. 4 p. 230 not. 3, p. 231 not. 5) nequaquam probavit Aelianum non ante annum 58 legationem Moesiae suspicere potuisse. — De tempore legationis Moesiaca Flavii Sabini, quem Tacitus hist. 3, 75 scribit Moesiam rexisse per annos septem, nihil certi constat; probabile est Plautium Aelianum eius fuisse successorem (numerus annorum praefectureae urbanae eiusdem Sabini, apud Tacitum l. c., sine dubio corruptus est; cf. Borghesi opp. 3 p. 327/8).